N°. 20. Donderdag 15 Mei 1913. 13de Jaargang.

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang."

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland	„ 4.—
Afzonderlijke nummers	„ 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per vakje . . . . f 2.—

Bij contract reductie.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, *51 Verhulststraat.*

Voor *Advertentiën* tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO", AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, *Telefoon 4424*, beiden DEN HAAG.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, of zij die VERHUIZEN worden verzocht hiervan bericht te zenden aan den Administrateur, Verhulststraat 51, Den Haag.

Onze Koloniale Weermacht.

VI.

Welke de invloed is, die uitgaat zelfs van enkele schepen der tegenpartij — ook al is die tegenpartij niet volwaardig — is duidelijk gebleken bij den overvoer van Japansche troepen — II leger — naar Mandsjoerije.

De quaestie van bondgenooten wil ik hier buiten beschouwing laten, als zijnde een te toevallige factor. Dat wij evenwel, bij komende conflicten in Zuid-Oost Azië, eenige waarde zullen hebben als bondgenoot, indien we „schepen" kunnen bieden, schijnt mij niet twijfelachtig, vooral als er veel zijn van een soort, waarover de bondgenoot, ver van huis, niet in de gewenschte mate kan beschikken."

Aanteekenen wil ik hierbij, dat ook in den Balkan-oorlog weer gebleken is het groote nut van een vloot; stelde de „vloot" de Turken toch in de gelegenheid het laatste bolwerk, de Cataldza-linie met succes te verdedigen, terwijl anderzijds de Grieksche vloot den Turken belette de beste troepen uit Klein-Azië naar Europa te vervoeren. En spijt hebben èn de Grieken èn de Turken ongetwijfeld gehad, dat zij ter zee niet krachtiger waren, want een krachtige Grieksche vloot had de Dardanellen kunnen forceeren. En een Grieksche vloot vóór Constantinopel beteekende den ondergang der Turken in Europa. Trouwens, Griekenland heeft dit begrepen, want niet alleen bestelde het al spoedig een „krachtiger" schip dan het reeds bezat, sinds heeft het zijn bestelling gewijzigd tot een zeer krachtig schip, zooals wij die in Indië behoeven.

De spreker over de „aanvulling van het Europeesche element in het N.-I. leger" — in het vorige artikel bedoeld — kwam ten slotte tot de volgende conclusiën:

„De lust tot dienstneming in het algemeen, en voor Indië in 't bijzonder, is gering; daarom konden aan het gehalte van den vrijwilliger, voor het Indische leger, niet immer die eischen gesteld worden, welke gewenscht zijn.

„Vreemdelingen konden niet worden gemist en moesten zelfs, bij ernstige verwikkelingen in Indië, in grooten getale worden aangenomen, niettegenstaande het Leger hier te lande, indien buitengewone aanvulling noodig was, daarbij immer zijn steun verleende.

„De vraag of daarom niet eene andere wijze van aanvulling van het Indische leger noodzakelijk mag heeten, vermeen ik bevestigend te moeten beantwoorden.

„De volgende beginselen dienen daarbij ten grondslag te liggen:

„1e. de verdediging der koloniën, tegen aanranding van buiten, zal geschieden, in hoofdzaak, door de marine; het Indische leger krijgt daarbij de ondergeschikte taak te vervullen;

„2e. bij de verdediging van het moederland zal het omgekeerde het geval zijn;

3e. alle Nederlanders, die vrijwillig dienstnemen, verbinden zich ook om in Indië te dienen voor een minimum aantal jaren;

„4e. het beheer van al onze militaire aangelegenheden wordt vereenigd in één hand, in één militair departement dus;

„5e. elk beroeps-militair, die den actieven militairen dienst verlaat vóór een te bepalen leeftijd, gaat over bij de reserve, totdat die leeftijd bereikt is;

„6e. miliciens — ook het kader — moet een maximum driejarige diensttijd in Indië aanlokkelijk worden gemaakt."

Wat nog betreft de geringe lust tot dienstneming van den Nederlander, ook bij de Marine doet zich dit verschijnsel voor, zoodat ook dáár op andere wijze in de aanvulling zal moeten worden voorzien, waarvoor een grooter militie-contingent het middel zal zijn. De vraag is echter, of men dit contingent in Indië diensten kan laten verrichten. Vermeend wordt dat de bezwaren daartegen niet zoo groot zullen zijn als bij de leger-militie het geval is en in elk geval, dat die bezwaren te overwinnen zullen zijn, ook al omdat de sterkte betrekkelijk gering is.

Ten slotte zij nog gewezen op de studiën omtrent deze quaestie van den heer F. C. Heering, waarvan de laatste verscheen in het laatste Gidsnummer van 1912.

In het 1e deel van zijn studie, zegt de schrijver:

„Een krachtig, volkomen homogeen vlootstelsel, dat voor onbeperkte uitbreiding vatbaar is naar mate de omstandigheden dwingen en onze geldmiddelen toelaten, waarborgt aan ons land groote voordeelen, bijv.:

„het verhoogt in sterke mate ons aanzien in de geheele wereld, brengt ons — Grooter Nederland met plm. 50 millioen zielen — van quantité négligeable over in de rij der eerste Staten:

„het zal ons in sympathie doen winnen bij al die mogendheden, welke in onze zwakte voor zich geen voordeel zien, waarbij niet te vergeten, dat Nederl.-Indië een zeer waardevol bezit is, en ook wel te overwegen, dat de zwakte van sommige landen, zooals vooral tegenwoordig in Europa blijkt, aan de groote mogendheden veel zorgen baart;

„het zal kracht geven aan onzen buitenlandschen handel en een aanleiding zijn tot uitbreiding daarvan, dien tevens tot bescherming strekken en ons behoeden voor gevaren, die uit aanrakingen met machtige Staten geboren kunnen worden (vestiging van hunne onderdanen in ons gebied — Engeland en de Boerenrepublieken);

„het zal veiligheid geven voor de groote particuliere belangen, die met de stijging van de begrootingstotalen toenemen of liever die stijging veroorzaken; immers met de welvaart neemt de behoefte aan veiligheid evenredig toe;

„onze positie in het binnenland (tegenover de Indische onderdanen) zal er krachtiger door worden;

„en, last not least — om dit te herhalen — het verzekert ons een schier volkomen rustig voortbestaan althans in Ned.-Indië, dan wel verhoogt de kans tot bijna volle zekerheid, dat wij een aanval op ons Indisch rijk met goed gevolg zullen afslaan, welke vijand dien ook zou durven ondernemen......"

In het 2e gedeelte beschouwt de schrijver de verdediging „te land". Maar aangezien hij daarbij van meening blijft: „dat al wat voor ons weervermogen kan worden besteed, aan de verdediging ter zee moet worden dienstbaar gemaakt", schijnt het gewenscht thans af te wachten wat de Staatscommissie in deze kwestie ons te vertellen heeft.

(Wordt vervolgd).

Uit de O.-I. Mail.

De gezondheidstoestand liet half April jl. te Soerabaja o. a. veel te wenschen over, vooral onder de Inlanders.

De pokken-epidemie op Lombok. Volgens het weekrapport, loopende van 30 Maart tot 5 April, was de toestand in Oost-Lombok als volgt: Restant pokkenlijders 11.529; bijgekomen in die week 1969; overleden 39. Van Midden-Lombok was nog geen bericht ontvangen. Gebleken is, dat de geneeskundige autoriteiten op Java de eerste berichten omtrent de epidemie pas tegen medio Maart ontvingen, toen in totaal reeds minstens 2000 personen overleden waren. De ziekte heerschte, hoewel in geringe mate, reeds van September vorig jaar, toen te Sewang, te Masgabik en te Esakra de passers op last van het bestuur tijdelijk werden gesloten in verband met het heerschen van pokken.

„Onverklaarbaar is het waarom eerst in Maart door het bestuur de aandacht van den geneeskundigen dienst op de epidemie is gevestigd." Zoo schrijven de Indische bladen.

Misstanden op Celebes. De Loc. deelt mede, dat de Raad van Justitie te Semarang, 16 April uitspraak doende in de zaak van den luitenant der administratie de Bakker, wegens persdelict vervolgd, — het publiceeren van misstanden op Celebes in de Loc. — is vrijgesproken.

Het vonnis overwoog, dat beklaagde eerst tot publicatie overging nadat alle middelen om verbetering van de door hem aanwezig geachte misstanden te verkrijgen, hadden gefaald. Naar die misstanden was althans geen ernstig onderzoek ingesteld. Nimmer was beklaagde van een degelijk onderzoek iets gebleken. Beklaagde heeft alleszins aannemelijk gemaakt, dat hij overtuigd was van het bestaan van misstanden. Terwijl hij zag, dat de assistent-resident en de griffier werden gehandhaafd, gebruikte hij publicatie als uiterste middel. Het geschiedde zonder bepaald opzet

om te beleedigen, en daar dit opzet niet wettig en overtuigend is bewezen, wordt bekl. vrijgesproken.

Een patrouille overvallen. De patrouille-Dufour op het eiland Adonara is 6 April door een bende van honderd man overvallen. Onzerzijds sneuvelde één man en werden acht gewond. Kapitein Back vertrok den 15 April van Soerabaja met veertig man versterking.

Marsch-oefeningen. In Juni zullen wederom groote marschoefeningen worden gehouden in Midden-Java.

De Schoolkwestie in de Minahassa Dank zij het taktvol optreden van den heer Z i e s e l zijn de verkiezingen in de Minahassa afgeloopen, zonder dat een hinderlijke agitatie is gevoerd. 42 van de 84 gouvernementsscholen blijven voorloopig bestaan, aldus seint men dd. 15 April uit Menado aan het S o e r. H b l d. Dertig plaatsen kozen noodgedwongen een districtsschool en 10 kleine afgelegen plaatsjes een zendingsschool, meestal onder den invloed van Inlandsche godsdienstleeraars. Onder deze laatste plaatsen zijn er nu reeds, die evenals vele andere plaatsen met bestaande zendingsscholen, om een districtsschool vragen. Het resultaat is dus een volkomen fiasco voor de zending en voor den resident, die beiden rekenden op meer dan de helft ten gunste der zendingsscholen.

„Als de zending zich nu aan haar belofte houdt en al hare scholen aan het districtsbestuur afstaat, dat zeer goed in staat wordt geacht ze te beheeren, dan blijft de eenheid bestaan en wordt de schoolstrijd vermeden, merkt het B a t. N i e u w s b l a d op.

Het werk van den heer Lovink. De J a v a b o d e van 15 April jl. een zeer waardeerend hoofdartikel *) wijdend aan den thans met verlof zijnden Directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel, geeft de volgende opsomming van diens arbeid:

1. Oprichting van de afdeeling Nijverheid en Handel, waarbij tevens de publicatie Korte berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel en het Oeconomisch Jaarverslag verzorgd worden.

2. Invoering van het rechtstreeksche inlandsche landbouwonderwijs. Inlandsche landbouwscholen werden opgericht te Soreang, Wonosobo, Poerworedjo, Ploembon en Menado, terwijl binnenkort dergelijke scholen geopend worden te Solo en Djokja en de oprichting van scholen in Oost-Java, Atjeh en Palembang in voorbereiding is.

3. Invoering van het landbouwonderwijs op de kweekscholen van Inlandsche onderwijzers te Bandoeng, Djokja, Probolinggo en Fort de Kock.

4. Voorbereiding van de oprichting van een Middelbaar Technische School te Buitenzorg (wordt vermoedelijk in September a.s. geopend).

5. Instelling van de akte van Indisch landbouwleeraar en van Indisch landbouw-onderwijzer.

6. Hervorming van den te Buitenzorg gevestigden Opleidingscursus voor den tuin- en landbouw in een Cultuurschool, waar nu ook in de boschbouwkundige vakken onderwijs gegeven wordt.

7. Voorbereiding van de inrichting van een krachtigen voorlichtingsdienst voor den inlandschen landbouw. Reeds zijn in dienst: 1 inspecteur, 7 landbouwleeraren, 4 landbouw-adviseurs, 10 landbouwkundige ambtenaren, alsmede vele inl. adsp.-landbouwleeraren.

8. Oprichting van drie groote zaad- en seetietuinen in Oost-, Midden- en West-Java.

9. Samenvoegen van de caoutchouc-aanplantingen van den dienst van het boschwezen en deze gesteld onder een specialen leider.

10. Vaststelling, na vergaderingen met de particuliere houtexploitanten, van een nieuwe boschpolitiek.

11. Voorbereiding van de bemoeienissen van het gouvernement met de bosschen in de Buitenbezittingen.

12. Vorming van een hechten band tusschen alle Ind. particuliere- en gouv. landbouwproefstations.

13. Reorganisatie van verschillende wetenschappelijke afdeelingen van het departement, ten einde ze meer rechtstreeks aan den Europeeschen en den Inlandschen landbouw dienstbaar te maken.

14. Voorbereiding van de invoering van een degelijk Inlandsch ambachtsonderwijs.

Regentenvereeniging. De L o c. van 14 April meldt, dat het bestuur der Regentenvereeniging te Semarang vergaderde ter voorbereiding van de Algemeene Vergadering, welke over twee maanden te Solo of Djokja zal worden gehouden. Eenige punten werden besproken, waarover de meening der leden nog voor de vergadering zal worden gevraagd.

P r i m o: de houding der vereeniging tegenover Sarikat Islam. Het bestuur meent, dat de houding in algemeenen zin welwillend moet zijn, al worden de nadeelen van de tegenwoordige organisatie niet ontkend, vooral als het bestuur de leden niet in handen houdt. Men achtte de vereeniging van zooveel nut, dat aan de algemeene vergadering in overweging zal worden gegeven zich vóór het verleenen van rechtspersoonlijkheid te verklaren als de Regeering den regenten om advies vraagt. Maar dan onder voorwaarde, dat de B/B.-ambtenaar de vergaderingen van de S. I. bijwoont en dat contrôle der geldmiddelen door den ambtenaar zal geschieden. Overigens is men tegen verdere inmenging, uit vrees, dat hierdoor het initiatief zal worden gedood.

S e c u n d o: De positie van het Inlandsch bestuur in verband met de reorganisatie van het bestuurswezen. De meening van het bestuur der vereeniging is dat de ambtenaren niet te veel werk hebben, maar te veelsoortig werk. De oplossing moet niet gezocht worden in meer personeel, maar in ontlasting van bemoeienis met ander werk van andere dienstakken.

T e r t i o: Ten aanzien van het strafrecht van Inlanders en Europeanen, meent het bestuur, dat er geen bezwaar is tegen het verschil in strafsoort, maar dat de duur der straf gelijk moet zijn, voorloopig alleen bij overtredingen.

Verder is besloten een Europeeschen secretaris te benoemen en dat de vereeniging bijdragen zal schenken aan de Universiteitsvereeniging, Stovia, Kartinivereeniging en particuliere ambachtsscholen voor Inlanders. Getracht zal worden woongelegenheid te krijgen voor leerlingen van de ambachtsscholen.

Chineesche Ambachtsschool. Naar de L o c. vernam, hebben de Chineezen te Semarang plannen tot oprichting van een Chineesche Ambachtsschool.

*) Door de *Nieuwe Crt.* van 13 dezer abusievelijk op naam van den heer U. 's Jacob gesteld.

PEST OP JAVA.

Overzicht der 14-daagsche opgaven, welke officieel zijn verstrekt van de nieuwe pestgevallen en 't aantal overledenen op Java over de laatste zes maanden.

1912—1913.	Malang. gevallen	Malang. overleden	Madioen. gevallen	Madioen. overleden	Soerabaja. gevallen	Soerabaja. overleden	Kediri. gevallen	Kediri. overleden	Toeloengagoeng. gevallen	Toeloengagoeng. overleden	Paree. gevallen	Paree. overleden	Totaal gevallen	Totaal overleden
6—19 Nov. . . .	83	78	1	1	6	6	37	37	1	1			128	123
20 Nov.—3 Dec. . .	118	118	3	3	4	3	37	34	4	4	2	2	168	164
4—17 Dec. . . .	171	162	11	11	8	6	72	51	5	4	46	44	313	278
18—31 Dec. . . .	147	146	11	11	18	18	44	40	—	—	38	34	258	249
1—14 Jan. 1913 .	134	133	26	24	3	3	41	32	—	—	44	43	253	240
15—28 Jan. . . .	133	130	14	14	12	12	29	26	2	2	50	46	240	230
29 Jan—11 Febr. .	188	183	16	16	8	8	34	31	1	1	42	33	289	272
12—25 Febr. . .	172	164	13	13	5	4	35	34	2	2	27	30	254	247
26 Febr.—11 Mrt. .	126	124	22	23	5	5	28	28	5	5	32	30	218	215
12—25 Mrt. . . .	141	141	16	15	5	5	29	26	1	1	25	23	217	211
25 Mrt.—8 April .	280	265	17	17	5	5	20	21	3	3	21	21	346	332
9—22 April . . .	218	214	18	18	13	13	17	18	2	2	26	21	294	286
23 April—6 Mei .	257	247	34	32	5	5	9	9	8	8	19	14	332	315
Totaal in ongeveer 6 maanden													3310	3162

Suriname.

Het Voorloopig Verslag der Koloniale Staten betreffende de begrooting voor 1914 geeft ons aanleiding voor de zooveelste maal terug te komen op de kwestie van de grens tusschen Suriname en Britsch-Guiana. Wij lezen n.l. in par. 4 het volgende: „Terwijl, voor zoover bekend, nog niet op afdoende wijze is beslist, of de New-River dan wel de Cutari-Curuni als de grens tusschen Suriname en Britsch-Guyana moet worden aangemerkt, en deskundigen van naam, ook van Engelsche zijde, zich uitgesproken hebben ten gunste van de New-River, had men niet zonder bevreemding gezien dat door den Minister van Buitenlandsche Zaken onlangs aan de Eerste Kamer der Staten-Generaal als

zijn gevoelen is te kennen gegeveven, dat de opmerking dat volgens de laatst bekende nasporingen de New-River de eigenlijke Corantijn is en diensvolgens de grens zou vormen tusschen deze beide koloniën, op een dwaling berust".

Na nog eenige opmerkingen te hebben gemaakt, vraagt de Commissie van Rapporteurs: „Zou het Bestuur in staat zijn mede te deelen, op welke gronden het onlangs door den Minister van Buitenlandsche Zaken aan de Eerste Kamer medegedeelde gevoelen berust? En of ook omtrent dit punt een beslissing genomen is door de beide gouvernementen?"

Daarna wordt gewezen op de overeenkomst tusschen de Gouverneurs de Frederici en van Babenburg gesloten, waarna deze mededeeling wordt gedaan:

„Dat de geheele Corantijn-rivier aan Suriname toebehoort, werd nog onlangs erkend door den procureur-generaal van Demerara in de zitting van de Combined Court van 29 Februari 1912. (Vgl. Daily Argosy van 1 Maart 1912)"......

„Intusschen zou, naar een lid meende te weten, in het vorig jaar door de Engelsche autoriteiten een politietoezicht op de Corantijn-rivier zijn ingesteld, waardoor de industrieelen in Nickerie niet weinig belemmerd worden in hun bewegingen op die rivier; zelfs zouden de Engelsche ambtenaren voor het op de Corantijn aantreffen en in bewaring nemen van vaartuigen, toebehoorende aan de bewoners van Nickerie, een vanggeld van 12 doll. voor elk vaartuig eischen.

Bedoeld lid had dan ook gegronde vrees, dat uit de houding van de autoriteiten aan den Engelschen oever groote verwikkelingen zouden geboren worden".

Tot zoover het Voorloopig Versiag. Terwijl dus de Minister van Buitenlandsche Zaken, in Februari 1913 in zijn Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der Eerste Kamer betreffende hoofdstuk III der staatsbegrooting voor 1913, verklaarde, dat op den waterloop van de Corantijn i n z i j n g e h e e l t o e p a s s e l i j k z i j n d e g e w o n e r e g e l e n v a n h e t v o l k e n r e c h t t e n a a n z i e n v a n g e m e e n s c h a p p e l i j k e g r e n s r i v i e r e n g e l d e n d e, zien wij nu, dat de Procureur-Generaal van Britsch-Guiana een jaar vroeger in een zitting van de Combined Court heeft erkend, d a t d e g e h e e l e C o r a n t i j n r i v i e r a a n S u r i n a m e t o e b e h o o r t, waaruit volgt, dat op den waterloop dezer rivier n i e t toepasselijk zijn de gewone regelen van het volkenrecht ten aanzien van gemeenschappelijke grensrivieren geldende.

Moet men nu uit deze datums afleiden, dat de Nederlandsche en de Britsche Regeering tusschen Februari 1912 en Februari 1913 tot overeenstemming gekomen zijn? Dus n a den datum, waarop de Minister van Koloniën in de Tweede Kamer de toezegging heeft gedaan, dat hij met zijn ambtgenoot van Buitenlandsche Zaken in overleg zou treden, in hoeverre het mogelijk is d o o r m e d e d e e l i n g v a n b e s c h e i d e n o f a n d e r s z i n s, e e n v o l l e d i g b e e l d t e g e v e n v a n d e n t o e s t a n d, z o o a l s d i e o p h e t o o g e n b l i k d a a r b e s t a a t. Dit is niet aan te nemen. Evenmin is het aannemelijk, dat de Britsche Regeering zou verzuimd hebben aan het Gouvernement van Britsch-Guiana mededeeling te doen van de verkregen overeenstemming. Zoolang niet een Oranjeboek a l l e bescheiden brengt, zal er een element van geheimzinnigheid in deze zaak blijven.

Wij willen hier het volgende constateeren:

Uit het op 13 Januari 1908 ingezonden antwoord van de Ministers van Buitenlandsche Zaken en van Koloniën op het voorloopig verslag der Tweede Kamer betreffende het op 5 Mei 1906 te Rio de Janeiro tusschen Nederland en Brazilië gesloten verdrag tot regeling der grens tusschen Suriname en Brazilië blijkt niet, dat de Nederlandsche en de Britsche regeering toen reeds tot overeenstemming waren gekomen omtrent de grens tusschen Suriname en Britsch-Guiana.

In het V e r s l a g d e r T o e m o e k h o e m a k - E x p e d i t i e, L i d e n 1908, spreekt d e G o e j e (zie blz. 180 van den overdruk) van „h e t b e w i s t e g e b i e d t u s s c h e n K o e t a r i e n N i e u w e R i v i e r". Van de overeenstemming wist hij dus niets.

In December 1911 (zie Koloniaal Weekblad van 14 December 1911) betoogde S i r E v e r a r d i m T h u r n, dat, tot op dat oogenblik, de grenzen tusschen Nederlandsch- en Britsch-Guyana niet waren vastgesteld. In dezelfde maand bleek, dat de Tweede Kamer niets wist van de verkregen „overeenstemming", terwijl niet bleek, dat de Minister van Koloniën daarvan wel wist.

In Februari 1912 wist het bestuur van Britsch-Guiana n i e t, dat op den waterloop van de Corantijn de „gewone" regelen van het volkenrecht ten aanzien van gemeenschappelijke grensrivieren geldende toepasselijk waren.

Tot Febr. 1913 wist de Eerste Kamer niets van de verkregen „overeenstemming". En terwijl, volgens het Surinaamsche Regeeringsreglement, verdragen tot regeling der grensscheiding de goedkeuring der Staten-Generaal behoeven, komt de Minister van Buitenlandsche Zaken in Februari 1913 leukweg voor den dag met de korte mededeeling, dat men tot „overeenstemming" met de Britsche regeering is gekomen. Zit de diplomatieke kneep hierin, dat er geen „v e r d r a g" is gesloten? En de Staten-Generaal laten zich met zoo'n diplomatiek kluitje in het riet sturen! Wat moet Minister d e M a r e e s v a n S w i n d e r e n, toegankelijk als hij is voor humor, in zijn vuistje gelachen hebben om het bewonderenswaardige slikvermogen van onze Eerste Kamer!

Intusschen, terwijl het Bestuur van Britsch-Guiana erkent, dat de g e h e e l e Corantijn aan Suriname behoort, vestigt het politietoezicht op deze rivier en zouden de Engelsche ambtenaren voor het op de Corantijn aantreffen en in bewaring nemen van vaartuigen, behoorende aan de bewoners van Nickerie, een vanggeld van 12 dollar voor elk vaartuig eischen. Het wil er bij ons niet in, dat deze voorstelling van zaken juist is. O p d e r i v i e r zal het politietoezicht wel niet uitgeoefend worden. Ware dit wel zoo, dan zou men zich mogen afvragen, tot welke maatregelen het Gouvernement van Britsch-Guiana wel zal overgaan, zoodra het verneemt, dat onze regeering niet de geheele rivier als „D u t c h w a t e r s" beschouwt.

Wij herhalen onze dikwijls geuite meening: het is meer dan tijd, dat er een grensregeling met Britsch-Guiana kome!

***

Over de grens tusschen Suriname en Fransch-Guiana zegt het in den aanhef genoemd voorloopig verslag:

Ten aanzien van de oostelijke grens meenden sommigen te weten, dat reeds overeenstemming verkregen is tusschen Frankrijk en Nederland, betreffende de Marowijne als grensrivier en wel over den geheelen loop dezer rivier, van den oorsprong tot bij Albina, zoodat thans alleen nog overblijft te regelen het vak tusschen Albina en de uitwatering in zee. Gaarne vernam men, of dit juist is en zoo ja, of thans niet zou kunnen worden overgegaan tot het vaststellen van een regeling, waardoor het verzoek om vergunning tot het baggeren naar delfstoffen in de Marowijne-rivier tot een gunstig eind kan worden gebracht".

***

Wij lezen in S u r i n a m e van 11 April:

„Naar wij vernemen, bestaat er tusschen den Engelschen consul alhier, den heer G. Heweit — onlangs van verlof teruggekeerd — en ons Bestuur hoogloopende ruzie. De consul moet den Gouverneur via den Engelschen gezant in den Haag bij de Nederlandsche Regeering hebben aangeklaagd, terwijl van zijn zijde de Gouverneur via de Ministers van Koloniën en Buitenlandsche Zaken bij de Engelsche Regeering tegen den consul een klacht heeft ingediend. Het verschil, verluidt het zich, moet zijn oorzaak hebben in de aanhouding van balata-arbeiders, Engelsche onderdanen, die, naar de meening van den Engelschen consul, willekeurig zijn gevangen gehouden".

Is het bericht van de oneenigheid juist, dan zal de klacht van den Britschen Consul via de Britsche regeering onze regeering bereikt hebben.

***

Men deelt aan d e W e s t van 11 April mede, dat op initiatief van den heer J. L. O'Connor een adres geteekend is door tal van kooplieden te Paramaribo, met bedoeling zich te wenden tot eenige scheepvaartondernemingen in de Vereenigde Staten of Canada, verzoekende het daarheen te leiden, dat een geregelde verbinding wordt geopend tusschen Paramaribo en New-York.

Aanleiding tot dit adres is de bestaande zeer onvoldoende verbinding met New York, sedert de bacovenbooten verkocht zijn aan de United Fruit Co.

⁂

Uit hetzelfde blad dit bericht:

„De firma Booker Brothers heeft telegraphisch bericht gezonden, dat het ss. Imataka, waarmede een proefzending bacoven naar Engeland zal worden gezonden, op 31 Maart uit Liverpool is vertrokken. De eerste proefzending zal bestaan uit ongeveer 10.000 bossen en omstreeks 1 Mei uit Paramaribo vertrekken."

Uit de West van 15 April dit:

„De planters te Paramaribo hebben Zaterdag een telegram ontvangen van den heer A. W. ter Laag uit 's-Gravenhage, luidende: desespereert niet.

Uit dit telegram blijkt, dat de heer ter Laag de onderhandelingen, die met de Fruit Co. mislukt zijn in Europa voortzet.

Ten aanzien van de proefzending van 10.000 bossen bacoven, die 1 Mei van hier vertrekt, kunnen wij nog mededeelen, dat de planters aan de firma Booker Brothers hebben verzocht om van hunnentwege iemand met het schip te mogen medezenden".

⁂

Wij vinden in de Surinaamsche bladen de mededeeling, dat de booten van den K. W.-I. Maildienst, die 30 April en 14 Mei zouden vertrekken, op de reis naar Havre Madera zullen aandoen.

Eindelijk! Waarom de Maatschappij hiertoe niet eerder besloten heeft, begrijpt in de kolonie niemand. De agent heeft zich de weelde veroorloofd een advertentie in de bladen te plaatsen. Mededeelingen omtrent vertrek en aankomst van booten deet hij anders per circulaire aan de bladen, die dan zoo goed zijn de mededeelingen ter algemeene kennis te brengen. Van hetgeen de K. W.-I. M. aan advertentiekosten besteedt zullen de Surinaamsche bladen geen spaarpot kunnen maken.

⁂

De West van 18 April deelt mede, dat de Engelsche consul den redakteur heeft gemachtigd, het bovenstaande bericht van Suriname van 11 April formeel te logenstraffen.

Curaçao.

De inzending der kolonie Curaçao op de tentoonstelling „de Vrouw 1813—1913" te Amsterdam.

Met belangstelling hebben we deze inzending bezichtigd. Zij is klein, maar wat er tentoongesteld wordt, geeft een goed beeld van de werkzaamheid der vrouw — zoowel van de blanke als van de gekleurde — op onze Antillen.

Dadelijk trekt de aandacht de verzameling kunstnaaldwerk van Curaçao, St. Eustatius, Saba en St. Martin, zakdoeken, loopers, blouses, verschillende tafelkleeden, „dhoyleys" enz., prachtig, fijn kantwerk, een lust voor dames om te aanschouwen. Men heeft in ons land soms het verkeerde denkbeeld, dat de bewoners van onze Antillen, zooal geen halve wilden, toch minder beschaafde wezens zijn; maar als men de keurige inzending kantwerk ziet, zullen onze dames wel tot de overtuiging komen, dat hunne West-Indische zusters zeker niet in smaak en vaardigheid bij haar achterstaan.

Op het kantwerk volgt, wat belangrijkheid betreft, de inzending stroohoeden, die in hoofdzaak door de vrouwen uit de volksklasse worden vervaardigd. Zoowel de goedkoopste soorten, de gewone negerhoeden, als de zoogenaamde panama's, zijn ingezonden en geven een goed beeld van de groote vlucht dezer industrie, die onder goede leiding nog zooveel verder kan gaan.

De bloemstukken van schelpen en vischschubben gemaakt, vragen ook de aandacht. Men bezichtige vooral eene ananas, geheel uit kleine schelpen vervaardigd. 't Is jammer, dat de inzending van „vruchten van was" niet grooter is, de ingezonden mand met vruchten is zeer fraai en doet zien, dat de dames in Curaçao het in dit opzicht al ver kunnen brengen. Minder fraai voor ons oog ten minste, is het kanapé-kussen. Wij vinden de kleuren te bont, gelukkig is er slechts één exemplaar van deze bont schreeuwende kleuren; dit bewijst ten minste, dat de smaak in dit opzicht vooruitgegaan is. De collectie poppen is zeer bezienswaardig, men vergelijke de kleederdracht der negerinnen met die van de „missies" van de vlakbij gelegene inzending van Suriname, de negerinnen van Curaçao zijn als dames gekleed, die van Suriname hebben een kleederdracht uit den slaventijd gehouden, met wijd uitstaande rokken en korte uitbollende lijfjes. Alleen de hoofddoeken hebben beide gemeen. Het is opmerkelijk, dat de verschillende eilanden in W.-I. afzonderlijke kleeding voor de vrouwen uit de zwarte bevolking hebben; in Martinique loopen de negerinnen nog in het oude Empire-costuum. Ook vlechtwerk is goed vertegenwoordigd. Men vindt fraaie sigarenkokers van gekleurd stroo en de bekende Aruba-mandjes. St. Martin zond een mooie collecte aardewerk in; het is alles handenwerk en waarschijnlijk een navolging van het werk der vroegere bewoners, de Caraïben. De kannen en potten hebben fraaie motieven. Een katoenstruik doet zien, hoe de katoen, die ook voor St. Martin van belang is, wordt verworven.

St. Eustatius zond ook kapok en katoen in en verder fraaie poppen en voorwerpen van schelpen, benevens geneesmiddelen van Indiaansche kruiden getrokken en monsters gelei van den guave. Ook het kantwerk is zeer fraai, de verschillende eilanden wedijveren in dit opzicht met elkaar.

Wanneer men bedenkt, dat de inzendingen niet beoogen eene koloniale tentoonstelling, doch alleen doen zien den arbeid der vrouw op die afgelegene, schaarsch bezochte eilanden, waar men op velerlei gebied zooveel minder presteeren kan dan in Nederland door den economischen toestand dezer kolonie en waar het onderwijs nog lang niet volmaakt is, dan zal men met een voldaan gevoel deze kleine, doch keurige inzending verlaten en een woord van lof uitspreken voor het ijverige damescomité in Curaçao, dat in zulk een korten tijd nog zooveel bij elkaar wist te brengen.

Het is eene aardige en wel verdiende attentie van het bestuur der tentoonstelling geweest om in den afzonderlijken catalogus, van de afdeeling koloniën, boven den afdruk van het kleine park te Willemstad het portret te plaatsen van de stichtster van dit park, Mej. R. Cohen Henriquez, die ook de ziel is geweest van de inzending voor de tentoonstelling.

⁂

De verhooging der begrooting is in de 2e Kamer in de zitting van 10 Mei jl. zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

De heer de Meester maakte bezwaar over het opbrengen van de post tot verhooging der subsidie aan de R.-C. Missie. Overigens is er niet gesproken. Deze zaak, die de gemoederen op Curaçao in beroering gebracht heeft, is dus weder van de baan en beslist in den geest der Kamermeerderheid.

⁂

De Wekker vermeldt:

Albert Vogel, die niet alleen in Nederland, maar ook in het buitenland zooveel roem heeft behaald met zijne voordrachten, wordt hier binnenkort uit de Vereenigde Staten verwacht om ons te vergasten op staaltjes van zijn meesterlijke reciteerkunst.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Onderwijs voor Arabieren. De Arabische school te Tanah Abang (Weltevreden), ook wel de Djamaah Geir school geheeten, werd dank zij de hulp van den heer Sajid Aboebakar Alatas, die de schoolzaken onder de Arabieren te Batavia regelt, door een medewerker van de Pembrita Betawi op 9 Maart j.l. bezocht. Deze schrijft: „Ik ging er naar toe, in gezelschap van den heer Mohamad Tahir, mantri goeroe van de school te Pendjaringan, dien ik had uitgenoodigd om mede te gaan en een commies van het departement van Financiën, die ook gaarne een kijkje wilde nemen. Wij kwamen er 's ochtends 9 uur aan. De heer Sajid Aboebakar Alatas stond ons reeds op te wachten, heette ons hartelijk welkom en stelde ons daarna aan het schoolhoofd voor, den heer Sajid Mohamad Alhaseni. Terstond werden wij door de voorkomendheid en het beschaafde uiterlijk van dezen Muzelman aangetrokken. Hij was Europeesch gekleed, droeg een pantalon en bottines. Hij had een blanke gelaatskleur en ware het niet, dat hij de roode fez op had en het Maleisch met een Arabisch accent uitsprak, wij zouden hem voor een Europeaan aangezien hebben. Hij voelde zich thuis in zijn Europeesche kleeding, was blijkbaar reeds jaren lang daaraan gewoon geraakt. Er was niets stijfs of gedwongens in zijn Europeesche

manieren. Hij sprak nog slechts een paar woorden Maleisch.

De heer Alatas voornoemd moest tusschen ons als tolk fungeeren. Toch bemerkten wij, dat wij met een suprrieur man (bangsa sopan) te doen hadden, die alleszins op zijn plaats was, aan het hoofd van een school als deze te staan.

Voor school werd gebezigd een gebouw, toebehoorende aan den heer Sajid Abdullah bin Aloei Alatas, gelegen aan den weg naar Kazet en vroeger bewoond door den hoofddjaksa van Batavia. Het is nu, zooals ik vernam, gehuurd voor de som van f 55 's maands, waarvan f 20 betaald wordt door de „Djaamah Geir" en f 35 uit bijdragen van de Arabische gemeente te Tanah Abang. 130 leerlingen zijn tot dusverre in deze school geplaatst, en nog is er plaats over. De achtergalerij, twee zijgalerijen en twee kamers, die in de achtergalerij uitkomen, zijn voor schoollokalen gebezigd. In de binnengalerij hingen aan den wand verschillende wereldkaarten, die in Egypte gemaakt waren. Zij toonden geen verschil aan met de kaarten, die op de Europeesche scholen gebruikt worden; slechts de namen van plaatsen, bergen, rivieren enz. waren in het Arabisch. Wij vroegen, of ook onderwijs gegeven werd in de aardrijkskunde van het eigen land (ilmoe boemi). „Ja, was het antwoord, maar alleen in de hoogste klas. De school bestaat pas drie maanden. 't Is nog niet te zeggen, hoe de vorderingen zijn". Een paar leerlingen werden voor een kaart gebracht, voorstellende den O.-I. Archipel en Australië. Op de gestelde vragen gaven zij eerst in het Arabisch, daarna in het Maleisch bevredigende antwoorden, omtrent de gesteldheid en den aard van den bodem, de bevolking, de voortbrengselen, grenzen en uitgestrektheden, de namen van plaatsen enz. en van de buitenlandsche machten, die over de eilanden regeeren. De onderwijzer vertelde, dat deze leerlingen, toen zij pas op school kwamen, nog geen woord Arabisch kenden en zich nu reeds voldoende in deze taal konden uitdrukken. Daarna werden zij voor een kaart van Europa gebracht. Toen mochten wij hen eenige vragen doen. Wij vroegen eerst ons Turkije aan te wijzen. Nadat zij dit gedaan hadden, vroegen wij: „Met welke rijken is nu dit land in oorlog?" Antwoord: „Met de Balkanstaten". Vraag: „Waar zijn die staten?" Elk land werd met de grenzen duidelijk aangewezen. Daarna vroegen wij hun ons Engeland, Frankrijk en Nederland te wijzen aanwijzen. Dit geschiedde. Welk Europeesch rijk is het uitgestrektste? vroegen wij. Rusland, was het beslist antwoord, en de grenzen van dit land werden op de kaart van Europa getrokken en ook de plaatsnamen wisten zij goed op te noemen. In aanmerking genomen, dat de kinderen tevoren nog geen schoolonderwijs hadden genoten, moesten wij den leeraar wel een compliment maken over de resultaten van zijn onderwijs. Wij kwamen daarna in de achtergalerij, waar de tweede klas geplaatst was. Wij troffen er schoolbanken en een schoolbord aan, zooals op de Gouvernementsscholen. Op het schoolbord waren Arabische cijfers geschreven. De onderwijzer deelde ons mede, dat de kinderen bezig waren het Arabisch cijferschrift te leeren. Eenige vragen werden gesteld om ons te toonen, hoe ver zij in het rekenen waren.

De leerlingen waren van 6 en 8 jaar. Vragen en antwoorden werden in het Arabisch gedaan en gegeven, daarna door de leerlingen in het Maleisch toegelicht. Daar vele kinderen niet van Inlanders te onderscheiden waren, vroegen wij, of zij wel allen Arabieren waren. Neen, zeide de leeraar, er zijn ook enkele Inlanders onder, maar allen leeren eerst het Arabisch, omdat deze taal als voertaal gebezigd wordt. De jongens, die nu juist voor het bord staan, zijn Inlanders, lichtte hij vervolgens toe. Wij moesten de takt en het geduld van dezen onderwijzer bewonderen. Voordat we naar een andere klas gingen, zagen wij achter het schoolbord een tafeltje, waarop verschillende drinkglazen. Elk kind had er zijn eigen drinkglas. Dit had men ook in de scholen in Egypte en Constantinopel, deelde de onderwijzer ons mede. De kinderen hebben de order — zoo vervolgde hij — om, vóór zij naar school gaan, zich goed te reinigen en schoone kleeren aan te trekken. Bij den aanvang van de lessen worden een paar leerlingen vóór de klas geroepen. Hunne handen worden door den onderwijzer bekeken; zoo er een luchtje aan is, een bewijs, dat het kind na het ochtendmaal zich niet gereinigd heeft, bestaat er gelegenheid om in de school zijne handen te wasschen. De school bestaat uit 5 klassen en werd met 60 leerlingen geopend; thans waren er 130, naar de datum van aankomst in de klassen gerangschikt. De hoogste klas bestond uit de eerste leerlingen; natuurlijk was er ook schifting naar gelang van de later gebleken geschiktheid. Er was nog geen bepaalde regeling voor de toelating van nieuwe leerlingen; zij worden nu nog ten allen tijde aangenomen. Later zal de bepaling gemaakt worden, dat zij slechts bij den aanvang van het schooljaar toegelaten kunnen worden. Er is een schoolreglement gemaakt. Eén onderwijzer mag over slechts 40 leerlingen gesteld worden. De tegenwoordige onderwijzer moet zich echter uit gebrek aan onderwijskrachten met 130 leerlingen bezig houden. Hij wordt door twee helpers bijgestaan, die, geen onderwijzers zijnde, slechts toezicht uitoefenen. Hij heeft het hart niet om kinderen te weigeren en neemt ze maar aan, in afwachting tot de middelen het toelaten, meer goeroes aan te stellen. Het godsdienstonderwijs bestaat in het lezen van den Koeran, elken ochtend vóór den aanvang der lessen. De schooluren zijn van half 8 tot 3 's middags 3 uur, met twee uitspanningstijden van ½ en 1 uur, waarin de kinderen bezig gehouden worden met gymnastiek en vrije en ordeoefeningen. De onderwijzer verzocht ons in zijn kantoor te komen. Daar waren allerlei leermiddelen, schoolbehoeften, prenten en afbeeldingen van menschen, dieren en planten, alsook een aardglobe. „Stelt u eens voor", zeide hij, wijzende op boeken over dierkunde met daarbij behoorende afbeeldingen van naakte menschen en onderdeelen van het menschelijke lichaam, „deze boeken, die in Caïro door onderwijzers uit Stamboel voor Moslimsche kinderen gebruikt worden, zijn hier door een deel van de Arabische bevolking veroordeeld. Haram, zeggen zij. En dat in dezen tijd! Is 't niet erg? Er heerscht hier veel vooroordeel".

Toen wij alles gezien hadden, noodigde hij ons uit in de voorgalerij plaats te nemen, waar ons thee en cigaretten werden gepresenteerd. Wij vroegen toen nog aan den heer Alatas, waarom aan de kinderen slechts het Arabisch en het Maleisch geleerd wordt. „Dit is nu maar voorloopig", zeide hij; „zoodra de vereeniging duurzaam en hecht geworden is en de stand van de kas het toelaat, laten wij ook onderwijs geven in de Europeesche talen, in het Nederlandsch in de eerste plaats, daarna nemen wij een tweede zaal er bij. Dit is reeds in ons schoolreglement bepaald. Het plan bestaat ook aan onze instelling een goed en goedkoop internaat voor kinderen van andere plaatsen te verbinden".

Dachten wij eerst, dat wij met een soort „langgar" te doen zouden hebben, waar de kinderen op „tikars" gezeten, de Koran moeten leeren opdreunen, nu zagen wij wel, dat deze school best met een Europeesche vergeleken kan worden. „Wij hebben het voorbeeld van Caïro en Constantinopel gevolgd", vervolgde onze gastheer. „Er is niets strijdigs in met de leer van den Koran. De „Djamaat Geir" had mij verzocht, iemand te zoeken, die geschikt zoude zijn hier aan het hoofd van zoo'n school te staan. Ik ben daarvoor naar Egypte, Constantinopel en andere plaatsen geweest. Te Stamboel ontmoette ik een vriend, die mij den heer Sajid Mohamad Alhaseni aanbeval. Deze is uit Tunis afkomstig en had in Constantinopel een uitstekenden naam aan een goede school. Toen hij vernam van de dringende behoefte te Batavia aan een school, die meer gepast was aan de eischen van den tegenwoordigen tijd, nam hij aan uit liefde voor de goede zaak en voor zijne geloofsgenooten, zelfs voor minder dan hij te Constantinopel verdiende, naar Indië te gaan. Onze verwachtingen zijn niet teleurgesteld geworden. Maar onder de Arabieren zijn hier heel verschillende partijen. Zooals overal en altijd zijn er, die vol illusies zijn: de vooruitstrevenden; maar ook die nog niet overtuigd zijn en nog eerst willen afwachten, en anderen, die de nieuwe richting vijandig gezind zijn: Kaoem Moeda en Kaoem Kollot. De laatste is tevreden met de ouderwetsche scholen of langgars met tikars in plaats van schoolbanken. „'t Is niet goed", zeggen zij, „die boeken met prenten en die Europeesche kleederdracht over te nemen, die zijn des duivels (haram). De gymnastiek en al die hygiënische voorschriften zijn

onnoodig". Maar wij storen er ons niet aan en gaan voort, nemen al het goede over van de Gouvernementsscholen, dat ons dienstig kan zijn. Wat in Turkije en Egypte wel geoorloofd is, mogen wij hier ook wel in toepassing brengen.

Lof der Christenen. In de Bintang Soerabaja wordt uit de Warna Warta het verhaal van een Javaan overgenomen, die de Christenen en hun godsdienst, de zendelingen, pastoors en andere godsdienst-leeraars nu eens niet laakt, doch hun ijver en hun offervaardigheid prijst, ten voorbeeld stelt aan de Javanen, die door hun eigen priesters en hadjis bedrogen en afgezet worden, die eigen voordeel hooger stellen dan het algemeen belang. „Is het niet merkwaardig en een schande!" roept deze Javaan uit, „dat de Sarikat Islam nu juist niet door priesters werd opgericht?"

De Mardi Kenjo. Volgens de Bintang Soerabaja heeft de controleur Jasper met succes de hulp van de Sarikat Islam ingeroepen, om deze Inlandsche meisjesscholen er weer bovenop te helpen, o.a. door de opbrengst van de te Soerabaja door deze Vereeniging gehouden fancy fair.

Andere nieuwe Vereenigingen. Uit de Sarikat Islam te Soerabaja zijn volgens de Pantjaran Warta de volgende nieuwe vereenigingen ontstaan: Toko „Darwio Oetomo" te Koempang (Soerabaja) met een kapitaal van *f* 2000 in 200 aandeelen. — Toko „Djowo Koempoel" te Blaoeran (Soerabaja) met een kapitaal van *f* 1000 in 400 aandeelen. — Toko „Srikaton" te Gempong (Soerabaja) met een kapitaal van *f* 5000 in aandeelen van *f* 2.50. — Toko „Los te Sawah Barat (Pamekasan—Madoera) met een kapitaal van *f* 10.000 in 1000 aandeelen. Toko „Sedijo Rahajoe" te Kampong Poelo (Grisee—Soerabaja), met een kapitaal van *f* 1500 en 600 aandeelen. — Toko „Pangroekti Moeljo" te Modjokerto (Soerabaja) met een kapitaal van & 5000 en 5000 aandeelen.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Waardeering van Europeanen door Chineezen. Volgens de Bintang Soerabaja hebben te Bandong de handelsvereeniging „Siang Hwe" en de „Tiong Hoa" lijsten laten rondgaan met de noodige handteekeningen er op, teneinde aan de N.-I. Escompto-Mij. te verzoeken haar agent aldaar, den heer de Graaf, niet te doen overplaatsen. Hij is daar zéér bemind en gerespecteerd.

Nieuwe Vereenigingen. Hetzelfde blad vermeldt de vorming van de volgende vereenigingen:

De N.V. Handelmaatschappij „Hin Tjiang" te Makassar, met een maatschappelijk kapitaal van *f* 50000 in 100 aandeelen. Directeuren zijn de heeren Siau A. Hien en Phoa Liep Tjaij.

De Kongsi Tjina: Expres Drukkerij te Slompretan (Soerabaja).

De Perniagan maakt nog melding van de Tiong Sian Hwee te Menado; de N.V. Handelmij. Bo Gwan & Co. te Soerabaja; de N.V. Handelmij. Lim Tiauw Soen te Fort v. d. Capellen.

Wat de „Oei Hok Tjwan King te Toeloengagoeng (zie het vorige weekoverzicht) en andere dergelijke vereenigingen willen, is het volgende: a. Het onderhoud van de graven der familirleden van de leden der vereeniging; b. het oprichten en het onderhoud van een of meer bedeof aschhuizen (roemah aboe) ter vereering hunner nagedachtenis; c. het verrichten van godsdienstige plechtigheden in die bede- of aschhuizen ter eere van de overledenen; d. het verstrekken van onderhoud aan familieleden, die hulpbehoevend zijn; e. het betalen van schoolgeld en kleeren voor kinderen, wier ouders onvermogend zijn, en indien zij niet bij hunne ouders wonen, ook van de kosten van huisvesting en voeding.

Buiten en behalve de oprichters kunnen slechts afstammelingen van een bepaald overledene (wiens naam dan aan de vereeniging is gegeven), die den leeftijd van 16 jaren bereikt hebben, leden van de vereeniging zijn. Aan gehuwde mannelijke nakomelingen van den overledene en aan gehuwde vrouwelijke nakomelingen tot in het vierde geslacht kan, indien en zoolang zij on- of minvermogend zijn, door de vereeniging, bij besluit van haar bestuur, onderstand of steun worden toegekend, zulks hetzij in geld, hetzij in goedkoope of kostelooze huisvesting, hetzij in geld en in huisvesting beide; ook kan bij hun overlijden, krachtens zoodanig besluit, de begrafenis geheel of ten deele door de vereeniging worden bekostigd; eveneens kan hun, krachtens zoodanig besluit, geldelijken steun worden verleend in de bekostiging van de opvoeding van hunne kinderen, overeenkomstig het bij sub e bepaalde.

De reorganisatie van het Bestuurswezen in Ned.-Indië. De Perniagan bespreekt deze reorganisatie en zegt, dat het Opperbestuur en de Kamers zich niet gestoord hebben aan de oppositie in Nederland gevoerd tegen de plannen van den heer de Graaff. Hij is uitgezonden als regeeringscommissaris om die plannen verder uit te werken en daarna opnieuw, maar meer omlijnd, de voorstellen in te dienen. Behalve decentralisatie en lotsverbetering van de Europeesche en Inlandsche ambtenaren, is het hoofddoel van deze reorganisatie meer zelfstandigheid aan de Inlandsche ambtenaren te verleenen. Het blad waarschuwt om bij die lotsverbetering vooral te letten op de belangen van de mindere ambtenaren, die een „hongerloon" hebben. Verteld wordt van een vroegeren resident van Batavia, die een Inlandschen schrijver promotie wilde laten maken, omdat hij hem als een geschikt en eerlijk ambtenaar had leeren kennen. De resident wilde hem mantri politie maken, maar de schrijver bedankte telkens op herhaald aandringen. Gevraagd om de reden waarom, zeide hij, dat hij nu met zijn traktement kon toekomen, daar hij geen buitengewone uitgaven behoefde te doen. Daarentegen zou hij als mantri paard en rijtuig er op na moeten houden, reisgeld noodig hebben, geld om in politiezaken katrangan te krijgen enz., waarvoor hij geen cent van de „negri" vergoed zou krijgen. Hij wist daarbij, dat men in deze betrekking zonder „smeer" rang en stand niet kon ophouden. En daar hij eerlijk wilde blijven, bedankte hij voor die eer. Later hebben ze hem toch ineens assistent wedono gemaakt, en heeft hij altijd als een eerlijk ambtenaar bekend gestaan. Maar hoevele wedono's, djaksa's en adjunktdjaksa's verdienen dezen lof? Nepotisme heerscht ook sterk in de Inlandsche ambtenaarswereld. En daarom is het zaak, om bij de aanstaande reorganisatie voorzichtig te zijn met de toekenning van meer zelfstandigheid aan de Inlandsche ambtenaren. De goeden, niet te na gesproken, die te tellen zijn, verdienen de meeste Inlandsche ambtenaren, die zelfstandigheid nog niet, een zelfstandigheid, waardoor zij aan de contrôle van de Europeesche ambtenaren zullen worden onttrokken tot schade van den kleinen man, die er de dupe van zal zijn.

Aldus besluit bovengenoemd blad.

Van Vreemde Koloniën.

BRITSCH-INDISCHE OPIUM VOOR CHINA.

De onder-secretaris van Buitenlandsche zaken heeft in het Lagerhuis de verklaring afgelegd, dat de opiumhandel van Britsch-Indië op China zal worden gestaakt. Dit is een royaal besluit, want volgens het geldende verdrag zou het afnemend verloop zóó moeten zijn, dat vóór 1917 de levering op nihil werd gebracht, maar 't tot dit tijdstip te leveren aantal kisten was nog 26781, hetgeen op een winst van 11000000 P.S. te schatten is. Erkend moet worden dat aan den invoer zoo groote bezwaren in den weg worden gelegd, en voor de leveranciers zoo groote kans bestond op aanhouden of verbranden der voorraden, dat hierdoor van 't mooie van 't offer wel wat afgaat, maar laat ons niet afdingen. Engeland ziet van de aanspraken af. Britsch-Indië heeft zich eerst niet willen schikken, omdat China zich zijnerzijds niet hield aan de afspraak om de aanplant van papaver binnenslands tegen te gaan.

Onder de keizerlijke regeering werd aan dit verbod de hand gehouden. Na de revolutie nam de aanplant weer toe. Maar nu is 't de republikeinsche regeering ook ernst geworden met 't tegengaan van 't opiumgebruik. De vernieling van uit Britsch-Indië afkomstige voorraden is daar zelfs een gevolg van. Onder die omstandigheden zou 't voortzetten van den opiumhandel een bron van geschillen moeten blijven, en 't is dus gelukkig te noemen, dat de regeeringen 't met elkander eens zijn geworden.

Valt er voor de Nederlandsche regeering hieruit niets te leeren? Een zeer groot deel van de opiumverbruikers in Ned.-Indië zijn Chineezen, laat ons alvast dadelijk voor hen 't door de regeering te

Peking gegeven voorbeeld volgen, dat zal een goed begin zijn. Laat ons dan tevens van Engeland leeren, dat wij, om de goede zaak, moeten durven en willen afzien van de millioenen, die de opium in 's lands kas doet vloeien.

FRANSCHE KOLONIËN.

In Algerië en Tunis bezoeken de jongens in groot aantal de door Frankrijk geopende scholen, maar 't onderwijs der meisjes ondervindt groote moeilijkheden. Toch is in Tunis reeds een vrij aardig resultaat bereikt, waarover de Musée social een belangwekkend rapport van Valzan bevat.

Mevrouw René Millet, echtgenoote van den toenmaligen resident-generaal, nam in 1900 't initiatief tot het openen van een meisjesschool. Zouden de vooroordeelen te overwinnen zijn in een land waar de kinderen van tien jaar gesluierd loopen en de vrouwen afgezonderd worden gehouden? Mevrouw Millet had bij een epidemie van waterpokken, door hulp en onbaatzuchtigheid, de bewondering van de bevolking opgewekt en haar vertrouwen gewonnen. Hirrdoor kwamen enkele ouders er toe, haar hun meisjes af te staan. De directrice, mevrouw Eijgenschenk, trad met bijzonder veel tact op, waardoor de eerste school het in 't eerste jaar tot 50 leerlingen bracht. Nadien nam 't aantal van jaar tot jaar toe, zoo werden meer scholen noodig.

Dit bracht er den directeur van onderwijs, Charlety, toe, naast de modest ingerichte bijzondere scholen, openbare inrichtingen te stichten. Zoo zijn er nu meisjesscholen in Tunis Nabeul, Sousse, Mahdia, Kairoean en Gabes. Zij streven een tweeledig doel na: 1e. Aan de mohamedaansche vrouw een algemeene ontwikkeling te geven, die haar opwerkt tot de begrippen van haar man, zooals deze thans door 't toenemend onderwijs naar moderne opvatting gevormd worden; 2e. de vrouw te leeren bij te dragen tot de inkomsten van 't huisgezin. Hiertoe zijn eenige scholen tot vakscholen gemaakt. Te Kairoean b.v. leeren de meisjes tapijten-, te Gabes dekens-, te Nabeul borduurwerk vervaardigen.

't Totaal der leerlingen overtreft 900.

In Algerië bestaat eenzelfde streven, maar de uitkomsten zijn nog niet van dien aard, dat er belangrijke cijfers van te publiceeren zijn.

***

EEN MERKWAARDIGE RECHTSKWESTIE.

Wij knippen uit de N. R. Ct.:

De Petit Parisien ontvangt van zijn correspondent te Rabat een merkwaardig rechtsgeval, dat zich aan het Nederlandsche gezantschap te Tandzjer voordoet. De gewezen sultan Moelai Hafid had gesnedenen als haremopzieners. Ontevreden over de behandeling, die zij ondervonden, waren zij gevlucht en om in veiligheid te zijn, waren zij den tuin van het Nederlandsche gezantschap te Tandzjer binnengedrongen. Voor den Nederlandschen gezant verschenen, spraken zij de vrijwel heilige formules uit, die aan elken man in Mohammedaansch land den plicht der gastvrijheid opleggen. De gezant, ridder van Rappard, werd aldus, volgens de traditiën van den Islam, de gastheer en beschermer der vier Marokkaansche gesnedenen. Hij moest hun voedsel, huisvesting en bescherming verleenen. Anderzijds maakten van dit oogenblik af de vier Marokkanen deel uit van zijn huishouding en moesten zij hem dienen, maar aangezien ridder van Rappard geen harem bezit, waren de diensten van de vier mannen in zijn huis hem geheel overbodig. Wat te doen? De gezant kon hen niet aan hun meester teruggeven. Hij kon ze ook geen vrijheid schenken. De eunuchen zijn n.l. slaven en kunnen alleen met toestemming van hun meester de vrijheid krijgen en daar zij zeldzaam duur zijn, bevrijdt men hen niet gaarne. Hij kon ze op de eerste openbare markt verkoopen en het geld aan Moelai Hafid geven, maar de eunuchen wierpen toch een rechtspunt op. Zij beweerden, dat zij niet het persoonlijk eigendom van den ex-sultan waren, maar deel uitmaakten van het kroondomein, waarover Moelai Hafid niets meer te zeggen had. Ridder van Rappard heeft zich nu in afwachting van rechtsgeleerd advies over de Muzelmansche teksten met dit moeilijke geval ambtelijk en langs diplomatieken weg tot het bestuur van het protectoraat gewend.

DUITSCHE KOLONIËN.

De D. bladen melden, dat de Kroonprins nog in dit jaar een reis naar Duitsch-Oost-Afrika zal ondernemen. Bij dergelijke berichten, indachtig ook de reizen van den Prins van Wales en later van het Britsche Koningspaar naar zijn keizerrijk in Indië, schiet ons steeds de herinnering te binnen van de gevormde en nooit tot stand gebrachte plannen voor een reis van den Prins der Nederlanden naar onze koloniën. Wij hebben dit prijsgeven van 't verstandige plan altijd betreurd.

***

De D. kolonie in 't verre Oosten, Kiaotchoe schijnt naar wensch te groeien. Aan 't voor ons liggend verslag van October 1911—12 ontleenen wij 't een en ander om dit aan te toonen:

De Chin. revolutie deed een 10 à 12000 tal gegoede en ontwikkelde Chineezen een veilige woonplaats zoeken in Tsingtaoe, hetgeen deze plaats zeer ten goede is gekomen. De oogst in 't binnenland is zeer gunstig geweest. Groote Chineesche banken en handelshuizen hebben filialen in de kolonie opgericht.

De totale opbrengst der douanen steeg met 7,6 percent. De handelsomzet steeg van bijna 139 millioen mark tot bijna 198. Duitschland's invoer bedroeg ruim 16 mill. M., naar D. werd voor 9.4 mill. M. uitgevoerd.

Van de vele cijfers geven wij alleen de volgende: De inkomsten der kolonie stegen van ruim 5 mill. M. tot ruim 6,5 mill. De verkoop van gronden klom alleen al van 150990 tot 625532 M. De onderwijsinrichtingen bloeien alle. De Europ. gouvernementsschool had 191 leerlingen. De Hoogere Sino-germaansche school betrekt een nieuw gebouw, hetgeen wel noodig is, want er melden zich meer leerlingen dan geborgen kunnen worden.

***

Zou men op weg zijn om de slaapziekte meester te worden? Den 11en Januari is professor Schilling, met een inlandschen helper, en 't noodige dieren-proef-materiaal te Roevoe, in D.-Oost-Afrika, aangekomen. De veestapel van 't negerhoofd Kirenia was zwaar geteisterd door de tsé-tsé. De hoogleeraar vond tsé-tsé-exemplaren in de woning van 't hoofd, en trypanosomes in 't bloed van runderen en van geiten. Om de nog niet aangetaste dieren te redden, werden zij ingespoten met atoxyl, één à twee gram voor de runderen, één gr. voor de geiten. Dit verdroegen de dieren zonder gevolgen, en voor zoover na te gaan stierven geen der aldus behandelden.

Een meegebracht paard werd aan de steken blootgesteld. Acht dagen daarna steeg de temperatuur tot 39 gr. 6 en werden trypanosomes in 't bloed bevonden. Dit schijnt dus de tijd te zijn, noodig om verschijnselen na den steek te doen intreden.

Verder zijn proeven genomen met 't overbrengen van besmetting van in 't wild geschoten dieren op marmotten en ratten. De antilope en de tsé-tsé-vlieg blijken niet bevattelijk te zijn voor de nadeelige gevolgen van de opneming der trypanosome in hun bloed. Professor Schilling hoopt door de opgedane waarnemingen en voort te zetten proeven 't daarheen te kunnen leiden, dat hij 't gevaar der besmetting door inenting zal kunnen wegnemen.

Hij heeft als medewerker nog Dr. Schreck, die een laboratorium te Makatoembé heeft ingericht, waar de analyses worden uitgevoerd. De D. geleerden verwachten van dit stelselmatig en ernstig ingen doorgezet onderzoek belangrijke uitkomsten.

PORTUGEESCHE KOLONIËN.

Laurenço—Marquez is de beste natuurhaven van Oost-Afrika. De scheepsbeweging neemt er toe, maar toch niet in zoo sterke mate als te verwachten ware in verband met de algemeene aandacht, die Afrika al meer en meer trekt. In 1904 werd de haven door 584 sch., in 1911 door 691 aangelaan. De tonnenmaat der geloste goederen nam van 408000 tot 603000 toe.

De invoer is meerendeels bestemd voor 't Britsche achterland, Transvaal met Pretoria, Johannesburg, enz. Opvallend is de vermindering der Europ. bevolking. Volgens een opgave van den Duitschen consul is in 't voormelde tijdperk 't getal der Engelschen in Laurenço—Marquez van 600 tot 329, der Duitschers van 129 tot 106, der Franschen van 102 tot 63, der Zwitsers van 46 tot 35 en der Nederlanders van 39 tot 12 verminderd. 't Rapport geeft hiervoor geen redenen op.

***

De regeering te Lissabon is er toe over gegaan personen, aangehouden bij de jongste tegen den bestaanden politieken toestand gerichte ongeregeldhe-

den, naar de Azoren te zenden. Zij zullen daar als staatkundige beschuldigden gevonnisd worden. Hierover in de Kamer geïnterpelleerd heeft de regeering gewezen op haar wettelijke bevoegdheid om de plaats te kiezen, waar politieke gevangenen gevonnist worden.

DE JAPAN-ZUIDZEE-LIJN.

De stoomvaartverbinding van Japan met de Zuidzee heeft nog niet de gewenschte en verwachte resultaten. In de enkele maanden van haar bestaan klaagt zij al over minder vrachtverkeer met Java, dan zij zich had voorgesteld. De transportkosten zijn te hoog, om die reden blijft 't vervoer van bouwmateriaal en hout van weinig beteekenis. Nu stelt men zich een verbetering voor door de behoefte, die Japan heeft aan Javasuiker, tengevolge van de slechte uitkomsten van de suikeroogst op Formosa, maar zelfs als dit 't geval is zal 't nog een schrale troost zijn, want 't ware meer gewenscht voor Japan, dat Formosa dezen tegenvaller niet had gehad. Eigenaardig klinkt hier een advies van goed voorgelichte zijde, volgens welk 't voor de stoomvaartmaatschappij beter ware af te zien van 't regeeringssubsidie, dat haar in enkele opzichten bindt, en belet als geheel vrije maatschappij de concurrentie en den dienst te regelen.

INGEZONDEN.

Surinaamsche misstanden.

Men schrijft ons van geachte zijde:

In uw voorlaatste nummer is door de redactie van dit blad terecht verbazing en leedwezen erover uitgedrukt, dat Suriname, toen het eindelijk zijn straatverlichting met olielampjes enkele jaren geleden verliet, in plaats van electriciteit te krijgen met gas werd afgescheept, en zulks op hetzelfde oogenblik, dat de Engelsche zusterkolonie het verouderde gas afschafte en inruilde tegen electriciteit. Uw blad noemt dit ergerlijk, en zulks terecht, indien tenminste electreciteit aan de koloniale kas op niet meer, of niet veel meer geld zou zijn te staan gekomen. Dit is u natuurlijk met mij eens wegens den noodlottigen toestand dier kas.

Nu sedert eenige jaren door het moederland belangrijke sommen voor Suriname zijn bewilligd en men zich veel moeite heeft gegeven om de kolonie er bovenop te brengen, terwijl de uitkomsten van dat alles allertreurigst zijn, mogen wij ons niet laten weerhouden van den vinger te leggen op wondeplekken; want het is een nationale zaak van groot belang, om Suriname terecht te brengen en dit is heel goed mogelijk, mits maar fouten worden vermeden, welke onweerspreekbaar zijn.

Daarom moet er op gewezen worden, dat in de kolonie en ook daarbuiten met wrevel is gezien, hoe dezelfde gouverneur, die de kolonie aan haar gas hielp, door een concessie te verleenen aan de Ned.-Indische Gas-Maatschappij, verkozen werd tot commissaris dier maatschappij, onmiddellijk nadat hij als gouverneur was afgetreden. Dit commissariaat was een voordeelige betrekking en de gouverneur heeft deze aanvaard. Nu heeft men niet het recht te beweren, dat de concessie den steun had van dien gouverneur, met het oog op zulk een commissariaat, maar wel dient er tegen geprotesteerd, dat zulke benoemingen worden gedaan en aangenomen, omdat zij het vertrouwen verzwakken van de kolonie in de moederlandsche ambtenaren en daardoor in het moederland zelf.

Aan den anderen kant verwijten onpartijdigen, die niets anders dan het welzijn der kolonie beoogen, aan de daar inheemsche blanke of half-blanke bevolking, dat deze te veel steunt op de schatkist van het rijk, het laat ontbreken aan initiatief en luide eischt de instandhouding van een overmaat van ambten, wier aantal in het geheel niet in verhouding staat tot het zielental en verre overtreft dat van de Engelsche zusterkolonie ernaast. De Commissie van onderzoek, uit Holland gezonden, bevond o. a., dat sommige planters het gouvernementsgeld, dat alleen als steun wegens noodlijdendheid en bij wijze van leening werd verstrekt, op onverantwoordelijke wijze hebben gebruikt en er zelfs winstuitkeering mede hebben doen plaats vinden. Toen eenige jaren geleden de gouverneur het belachelijk hooge salaris van den griffier der Koloniale Staten, een salaris, dat buiten alle verhouding stond tot den geëischten en geleverden arbeid, wilde verlagen, ontstond daartegen in Suriname omdat de post werd bekleed door een zoon des lands, deel uitmakende van de inlandsche upper ten en daarmede innig vermaagschapt, een zoo hevig verzet, dat het opperbestuur in Godsnaam maar afzag van deze verlaging om der wille van den vrede. Toen daarop gebleken was, dat de rechterlijke macht veel en veel talrijker was dan zelfs in Demerara, niettegenstaande dit grooter en meer bevolkt is, en toen hierop bezuinigingen werden voorgesteld, niet door lagere salarissen, doch door minder personeel en praktischer eenvoudiger verdeeling van den arbeid, te gelijk met een gemakkelijk mogelijke verzwaring van de al te lichte dagtaak dezer ambtenaren, herhaalde zich het verzet. En weder werd het plan in Godsnaam opgegeven, omdat men liever jaarlijks een paar tientallen duizenden guldens te veel putte uit de moederlandsche schatkist dan tegen het verzet in te gaan.

Brengt men dit Surinamers van ontwikkeling onder het oog, dan geven zij dit wel toe, maar klagen, dat het Departement van Koloniën zoo vaak bij de keuze der uit te zenden ambtenaren minder vraagt naar wat de kolonie behoeft, dan aan welke personen zij gaarne een voordeelige betrekking zou geven. De Surinamers wijzen op benoemingen tot belangrijke posten van menschen, met wie men in den Haag „in de maag zat" en wijzen op de ongunstige gevolgen, die dit heeft gehad.

Inderdaad, voor ons bloeiende Oost-Indië kunnen dergelijke benoemingen nog minder kwaad dan voor een zieke kolonie en deze behoeft de allerbeste krachten, die er te krijgen zijn.

Die moeten niet worden gezocht onder geleerden of onder groote staatslieden, maar onder praktische menschen, die andere koloniën kennen, waar het goed gaat en die de kracht bezitten om een einde te maken aan Suriname's grootheidswaan. Die waan, die de kolonie zichzelve doet vergelijken met Nederlandsch-Indië, alsof Monaco de evenknie was van het Britsche rijk, is in de geheele bestuursinrichting doorgedrongen en staat een praktischen gang van zaken dwars in het gelaat.

Ziedaar de oorzaken van dat gebrek aan overleg tusschen plaatselijke regeering en bevolking, den sedert jaren gespannen toestand, de overmaat van ambtenaren, dat knoeien en smijten met geld, de failliet uitgekomen, peperdure maatregelen van gouvernementswege ten aanzien van spoorwegen, bananen enz., ontsproten in breinen, die volkomen vreemd waren niet alleen op elk ander koloniaal gebied, maar zelfs op dat van Suriname. Het is niet voldoende om in het algemeen een bekwaam man te zijn, een zorgvuldig aangekweekt verstand te bezitten, maar zaakkennis is noodig, zaakkennis op koloniaal gebied.

Jarenlang heeft men West-Indië aan het Ministerie te 's-Gravenhage doen leiden door een hoofdambtenaar, die er nooit een voet had gezet en tegelijkertijd had de Secretaris-Generaal aldaar nooit een kolonie betreden. Meer dan eens werd dan tot Minister iemand aangesteld, die evenmin ooit een bruinen of zwarten broeder ergens anders had gezien dan op een tentoonstelling, en ook thans worden onze meer dan 40 millioen koloniale medeonderdanen bestuurd door een zeker het goede beoelende, ijverig, rechtschapen en niet onbekwaam man, die echter evenmin op een andere plaats heeft gewandeld dan onder de palmen in een broeikas.

Wanneer de Nederlandsche machthebbenden nu eens alleen te rade gingen met hun gewoon en koel verstand en eens alleen vroegen, wat Suriname noodig heeft en wat de Nederlandsche schatkist eischt; en wanneer dan eens de Surinamers zichzelven helpen en samenwerkten met de goed bedoelende Nederlanders, dan zouden wij binnen weinige jaren een gezonden blos zien op de wangen van het kleine Surinaamsche kind. X.

Door de plaatsing van dit stuk wil de redaktie niet geacht worden met den inhoud in te stemmen. Integendeel zijn er verschillende beweringen in, waarop de redaktie zal moeten terugkomen. Reeds nu worde hier geconstateerd, dat de inzender, hij moge onder Surinaamsche palmen hebben gewandeld, blijkt geeft de motieven der Surinamers niet steeds te begrijpen. (Red.-Com.).

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

De Vereeniging „Sarekat Islam" op audiëntie.

De Javasche Courant van 4 April jl. bevat het Verslag van hetgeen ter audiëntie van den 29en Maart 1913 door den Gouverneur-Generaal is gesproken tot de leden van het Centraal Comité van de Vereeniging „Sarekat Islam".

Aangezien het wil voorkomen, dat dit stuk van historische beteekenis kan worden, nemen wij het geheel in het Koloniaal Weekblad over.

Nadat door den President en de Vice-President van het Centraal Comité het doel der vereeniging Sarekat Islam, gelijk dat in hare ontwerp-statuten is omschreven, nader in groote trekken is uiteengezet, spreekt de Gouverneur-Generaal de deputatie in dezen geest toe:

Volgens de Statuten beoogt de Vereeniging voor een groot deel hetzelfde, waarnaar ook het gouvernement streeft, nl. geestelijke en stoffelijke verheffing van de bevolking, bevordering van haar geestelijke ontwikkeling en van haar stoffelijke welvaart. Daaruit vloeit voort dat samenwerking van vereeniging en gouvernement niet alleen mogelijk, doch noodzakelijk is. De Vereeniging kan niet zijn en mag niet zijn een lichaam, dat zich tegenover het Bestuur stelt, maar moet zijn een lichaam, dat het Bestuur in zijn goede streven steunt. De actie der Vereeniging mag en kan dus niet leiden tot voor-

gang van den Bestuursambtenaar, tot ondermijning van het gezag; integendeel, de leden der Vereeniging behooren in alles te toonen, dat zij beseffen, dat orde en regel den noodzakelijken grondslag vormen voor materieele welvaart en voor gezonde ontwikkeling, en dat dus gehoorzaamheid aan — en eerbied voor de gestelde machten plicht is. Als de Vereeniging zich hieraan houdt, is de gewenschte samenwerking verzekerd en kan de S. I. op de belangstelling van het Gouvernement en van Zijn vertegenwoordigers, in het bijzonder van de Europeesche en Inlandsche bestuursambtenaren, rekenen. De nakoming van de zooeven genoemde voorwaarde moet bepaald van de Vereeniging gevorderd worden, evenzeer als de Regeering omgekeerd van de bestuursambtenaren eischt, dat zij een open oog en oor hebben voor rechtmatige grieven en dat zij zich altijd zullen beijveren om het ware belang van de geheele bevolking, dus ook van den kleinen man, te bevorderen.

Het groote aantal leden der vereeniging getuigt van groot vertrouwen in de leidende personen, maar dit vertrouwen legt ook op de schouders van deze leiders een zware verantwoordelijkheid: zij moeten toonen de beweging te kunnen beheerschen; zij zijn verplicht hun overwicht op de besturen der afdeelingen en op de groote massa te gebruiken, door met alle macht zich te verzetten tegen buitensporigheden als onlangs te Soerabaja en dezer dagen te Semarang zijn begaan, waar onder de leuze: „Sarekat Islam" personen zijn mishandeld en gedood. De leiders der Vereeniging moeten dergelijke excessen in het openbaar streng afkeuren en leden van de Vereeniging, die zich daaraan hebben schuldig gemaakt, uitwerpen als onwaardig om van de S. I. deel uit te maken. Doen zij dit niet, dan bewijst de Vereeniging daarmede, dat zij niet wil zijn een steun voor de gevestigde orde, maar dat zij een bedreiging daarvan oplevert.

Indien ik dan ook mocht besluiten der Vereeniging rechtspersoonlijkheid te verleenen, dan zal dat zijn omdat ik meen vertrouwen te mogen stellen in hare leidslieden en omdat ik geloof dat de beweging in hunne handen veilig is. Het zal niet voldoende zijn dat ik overtuigd ben van de goede gezindheid en de loyale gevoelens der bestuursleden, het is ook beslist noodig, dat ik vertrouwen leer stellen in hun kracht en hun bekwaamheid om overeenkomstig die gevoelens de vereeniging leiding te geven en in het goede spoor te houden. Zij moeten toonen, dat vertrouwen waardig te zijn en de aansprakelijkheid voor het gedrag der leden te durven aanvaarden. De leuze „Sarekat Islam!" mag nimmer een leuze zijn van verzet of onrust: op het Bestuur der Vereeniging rust de taak daartegen te waken. Wil het die taak naar behooren vervullen, dan zal het niet in de eerste plaats moeten streven naar nog grooter uitbreiding van het aantal leden, maar vòòr alles naar consolidatie van wat reeds verkregen is, naar deugdelijke organisatie van de Vereeniging en van hare afdeelingen. Alleen dan zullen de leiders de beweging kunnen beheerschen en in goede banen kunnen houden. Doen zij dit niet of blijken zij daartoe niet in staat, dan is stellig te vreezen, dat de groote massa zich aan hun leiding onttrekt en dat Sarekat Islam! de leuze wordt, waaronder onrust wordt gekweekt en strafbare feiten worden begaan.

Het doel der Vereeniging ligt op sociaal en oeconomisch terrein; de Inlanders willen zich vereenigen en elkaar steunen om sociaal en oeconomisch sterker te worden; een uitstekend doel, waartegen geen enkel bezwaar bestaat, maar de oeconomische strijd, welken de Vereeniging in het belang harer leden en van de Inlandsche bevolking wil aanbinden, mag nooit leiden tot daden van geweld, tot moord en doodslag met gebruikmaking van den naam der Vereeniging!

Ik herhaal nogmaals met den meesten nadruk, dat ik de gevraagde rechtspersoonlijkheid slechts zal kunnen en mogen verleenen, wanneer ik er op mag vertrouwen, dat het Hoofd- en de Afdeelingsbesturen zich in staat zullen toonen om dergelijke buitensporigheden als te Soerabaja en te Semarang hebben plaats gehad, met kracht te keer te gaan.

Mij was medegedeeld, dat nieuwe leden bij hunne toetreding tot de Vereeniging een eed moeten afleggen. Uit de zooeven van U ontvangen mondelinge toelichting blijkt mij, dat hier van een eed eigenlijk geen sprake is, maar dat de nieuwe leden door een symbolische handeling getuigenis moeten afleggen, dat zij zich aan de statuten zullen houden. Waartoe is dat noodig? Een dergelijke getuigenis bij toetreding tot een oeconomische vereeniging is al zeer ongewoon; het maakt den indruk van geheimzinnigheid en strekt, gelijk mij reeds van verschillende zijden is gebleken, niet tot versterking van het vertrouwen in de bedoelingen der Vereeniging, terwijl tot bereiking van het gestelde doel juist algemeen vertrouwen en samenwerking noodig is. Bovendien is de verplichting tot het afleggen van zulk een getuigenis niet in de statuten opgenomen als voorwaarde voor toetreding; het zal dan ook ernstige overweging verdienen haar achterwege te laten.

Voorts kan ik de vereeniging ernstig aanbevelen, dat zij, voor zoover zij coöperatie op landbouwgebied beoogt, aanraking zoekt met de landbouwadviseurs. In het algemeen schijnt het gewenscht, dat bij het behartigen van belangen op sociaal gebied, waarvoor het Gouvernement speciale ambtenaren heeft aangesteld, voorlichting van en samenwerking met dezen wordt gezocht. Ik moet hierop aandringen in het belang der vereeniging zelve, in wier streven — juist op dit gebied — ik zeer veel belang stel; immers sterke aaneensluiting onder goede leiding is alleen in staat om den kleinen man sociaal krachtig te maken. Waar men zich echter op het terrein der zoo uiterst moeilijke sociale vraagstukken begeeft, zal voorlichting van de daarvoor aangewezen deskundigen, die, in tegenstelling met de vereeniging, op rijpe ervaring kunnen bogen, voor de vereeniging onmisbaar zijn, wil haar streven niet op teleurstelling en ernstige materieele en moreele schade uitloopen.

Mijne belangstelling in het streven der vereeniging noopt mij voorts om Uw Bestuur in het bijzonder op het hart te drukken zich er rekenschap van te geven, dat eene zoo talrijke vereeniging met zulke weidsche voornemens slechts dàn zal kunnen slagen indien van den aanvang af er voor wordt gezorgd, dat de financieele basis gezond is en het geldelijk beheer voortdurend in goede handen berust. Het zal ernstig aanbeveling verdienen, dat de vereeniging, indien zij de beschikking mocht krijgen over eenigszins belangrijke fondsen — evenals zulks bij groote lichamen in Europa het geval is — op het financieel beheer toezicht doet uitoefenen door een of meer accountants.

Eindelijk vestig ik met klem de aandacht van de deputatie — in het bijzonder van den Vice-president in zijn dubbele functie van bestuurslid en journalist — op den grooten invloed, dien de dagbladpers kan oefenen, zoowel ten goede als ten kwade.

Ten goede kan de pers werken, door op gebreken en tekortkomingen te wijzen — in de eerste plaats op die van haar lezers zelven en door de middelen aan te geven, welke daarin verbetering kunnen brengen; voorts ook door rechtmatige en billijke grieven en klachten openbaar te maken. Van groot belang is echter de toon, die daarbij wordt aangeslagen. Wordt op bezadigde wijze en na deugdelijk onderzoek gewezen op misbruiken en misstanden met de bedoeling om daarin verbetering te bewerken, dan kan en zal dit groot nut hebben. Maar wordt geschreven in een toon, die bestemd is om de gemoederen der lezers te prikkelen, en met de bedoeling om hetgeen van Gouvernementswege geschiedt verkeerd voor te stellen, dan wordt groot kwaad gesticht. Het bestuur — zoowel het Centraal Comité als de Afdeelingsbesturen — èn de pers moeten zorgen voor een goeden geest onder de leden der vereeniging. Zij moeten alle uitspattingen van de zijde der leden ten strengste afkeuren.

Ik heb sympathie voor het op geestelijke en stoffelijke ontwikkeling der bevolking gerichte streven der Vereeniging; ik heb geen bezwaar tegen het doel, zooals het in de statuten staat omschreven; ik ben bereid om vertrouwen te stellen in de goede gezindheid en den goeden wil van het Hoofdbestuur, doch ik eisch daartegenover ook omgekeerd vertrouwen in de goede bedoelingen van het Gouvernement en daarnevens een krachtige handhaving van orde en tucht onder de leden der Vereeniging. Wordt aan deze voorwaarden voldaan en toont de Vereeniging zich genegen tot samenwerking met het Gouvernement en tot opvolging van de door mij in het belang der Vereeniging gegeven wenken, dan zal de S. I. bij haar streven naar oeconomische ontwikkeling kunnen rekenen op de belangstelling

en den steun van de Regeering en van Hare ambtenaren.

Tropisch Nederland.

De 4e aflevering van het orgaan der groep Ned.-Indië van het Alg. Ned. Verbond „Tropisch Nederland" opent met een beschouwing van M. naar aanleiding van een bezoek aan de in de haven van Tandjong-Priok gemeerde schepen van het Indische eskader, n.l. de „Zeven Provinciën", de „Hertog Hendrik" en de „Tromp". De in de nabijheid gelegen Duitsche „kleine" kruiser „Gneisenau", welke kleine kruiser niettemin precies 2 maal de tonnenmaat heeft van het grootste schip der Nederlandsche oorlogsvloot, doet de schr. vergelijkingen makend, menige verzuchting slaken.

Hij hoopt, dat er een frissche wind door onze Marine zal gaan waaien en zij zal voelen, dat het werkelijk de wensch der natie is, dat hare mooie, goed gebouwde, maar te kleine schepen door grootere worden vervangen en dat de mannetjes daarvoor, het koste wat het wil, gevonden moeten worden.

Een mooi artikel, dat nog nader zal worden uitgewerkt, schrijft vervolgens S.; het draagt tot opschrift: De maatschappelijke ontwikkeling van Indië.

Verdere zeer lezenswaardige bijdragen zijn: Vrouwenbeweging en algemeen belang, door S.; en Bevordering van eigen nijverheid, door J. van Distel.

Koloniaal Tijdschrift.

De Mei-afl. bevat de volgende bijdragen: De visschersvereeniging te Tegal, door F. W. M. de Rijk. — Bloemlezing van een oudgast (III. Krantenrelaties) door Paul Ekhard. — Gewestelijke bibliotheken, door J. van Dissel. (Het denkbeeld van den heer van Dissel — het stichten van bibliotheken op de hoofdplaatsen der gewesten — hoewel niet nieuw, verdient ernstige overweging, maar toch of het ooit kans heeft verwezenlijkt te worden, betwijfelen we ten zeerste zoolang niet aan iedere nieuw opgerichte bibliotheek een speciale ambtenaar verbonden wordt, die niet aan herhaalde overplaatsingen bloot staat). — De Regenten en de Javaansche beweging, door Kaoem Koeno. — Aanteekeningen over de copieën van notarieele acten, door A. J. Hamerster. — Lijst der in opvolging van art. 52, 2e lid van het besluit op de Indische bestuursopleiding aan de Ned.-Indische Bestuursacademie gehouden voordrachten. — Persoverzicht, door A. H. J. G. Walbeehm en Ch. P. J. Blok. — Vreemde Koloniën, door A. M. — Strafbaarheid van meineed. — Aanteekeningen betreffende de begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1913. — Boekbespreking. — Mededeelingen.

De Indische Gids.

Inhoud der Mei-aflevering: Preventieve hechtenis, door Mr. D. Rutgers. — Oordeel van Javaansche „intellectuals" in het Welvaartonderzoek over de Java-suikerindustrie, door Mr. J. W. Ramaer. — Een Indo over Indo's, door J. de Gruijter. — Een bootreis in grooter Indië, door C. W. A. Buma. — De uitkomsten van het Welvaartonderzoek op Java. VIII b. Slotbeschouwingen over het recht en de politie. — Varia (Nederland zonder koloniën. — Nederland's staatkunde in Aziatische koloniën. — Overeenkomsten met Inlandsche vorsten in den O.-I. Archipel. — Maandelijksche revue van brochures en van tijdschrift- en dagbladartikelen, door J. E. de M. — Koloniale literatuur. — Wetenschap en industrie (De Redjang—Lebong goudmijn. — Militaria uit Oud-Batavia in de 18e eeuw, door H. B. — Maandelijksche bibliographie voor Oost- en West-Indië, door W. C. M.

Weekblad voor Indië.

Met betrekking op Indië bevat No. 51 van het Weekblad de volgende bijdragen: De tegenwoordige stemming onder het Javaansche volk, door R. Achmad. — Een reuzenmeeting (van de Vereeniging Sarekat Islam, met afb.). — Hilgers te Semarang (met afb.). — Indische penkrassen door Of ei. — Bij de rechterlijke macht. Uit het dagboek van een Indisch ambtenaar 1892—1907, door W. van Delft (vervolg). — Patjet. Roman uit de wereld der zaakwaarnemers en der Indische bergen (met ill.) (vervolg).

De Ingenieur.

No. 19 van de Ingenieur brengt een uitvoerig en geïllustreerd artikel over „De(n) slibarbeid op den drempel van het Westervaarwater van Soerabaja, door A. J. M. A. Ridder van der Does de Bije.

MEDEDEELINGEN.

Van de Naamlooze Vennootschap BOEATAN:

Jaarlijksche Algemeene Vergadering van Aandeelhouders op **Donderdag 22 Mei 1913, 's nam. 2½ uur**, in het lokaal der Vennootschap, **Heulstraat 19, Den Haag.**

Punten van behandeling:

1e. Jaarverslag over 1912.
2e. Balans en Winst- en Verlies-Rekening over 1912 (de stukken liggen ter inzage).
3e. Benoeming van de leden der financieele commissie voor 1913, en van plaatsvervangers.
4e. Verkiezing van een nieuw bestuur, wegens aftreding, volgens artikel 13 der statuten, van alle leden.

Van de afdeeling Rotterdam.

Bij het indienen van het Jaarverslag der Afdeeling Rotterdam moet ons Bestuur wederom tot zijn spijt bevestigen, dat de Vereeniging blijkbaar, ondanks alle aangewende pogingen, niet de sympathie kan verwerven, welke zij wel verdient; dit bewijst ook de gestadige teruggang in het ledental. In October werd eene Lezing georganiseerd, welke gehouden werd door Mevrouw Hogewoning—Ruitenbach, afgevaardigde van het Chileensche Gouvernement op het Internationaal Opvoedkundig Congres, hetwelk in Den Haag werd gehouden. Ook deze Lezing was helaas zeer slecht bezocht, en werd daarom besloten dit jaar geen verdere Lezingen te houden.

Wij willen hopen, dat wij aan het einde van 1913 een aangenamer verslag zullen kunnen inzenden en dat het ons moge gelukken een waardigen Voorzitter te vinden. *De Secretaris:* Z. Th. Marcella.

FINANCIEEL RAPPORT.

Uitgaven:

13 Febr.	Aan	Inassokosten	f 3.10
28 Mei	„	Opnamin 600 postzegels à 1½ ct.	„ 9.—
3 Juni	„	Vracht 's-Gravenhage . .	„ 0.71
17 Juli	„	Ned. Mij. tot Alg. Dienstverrichting	„ 11.62
22 Oct.	„	Oranjehuis	„ 10.—
7 Nov.	„	Drukwerk Masereeuw en Bouten	„ 2.25
8 Nov.	„	Lezing Mevr. Hogewoning	„ 55.10
15 Nov.	„	Rem. Hoofdbestuur . . .	„ 31.—
3 Dec.	„	Rem. Hoofdbestuur . . .	„ 15.50
17 Dec.	„	Advertentie lezing Chiti .	„ 9.81
31 Dec.	„	Saldo.	„ 394.04
			f 542.13

Ontvangsten:

1 Jan.	Per	Saldo	f 329.65
13 Febr.	„	Storting Contrib. 1912 . .	„ 168.50
4 Juni	„	Contr. Nolst Trenité 1911	„ 5.—
25 Juni	„	5 Jaar id. H. F. Hoijer 1913—17	„ 25.—
31 Dec.	„	Intrest	„ 13.98
1913		. . . .	f 542.13
1 Jan.	Per	Saldo	f 394.04

(w.g.) A. Veder, *Penningmeester.*
(w.g.) Z. Th. Marcella, *Secretaris.*

Van het INFORMATIE-BUREAU:

De Minister van Koloniën maakt bekend, dat in dit jaar **achttien doctoren in de rechtswetenschap**, die geslaagd zijn in het examen, bedoeld bij art. 141, 2e lid, der Hooger-onderwijswet, ter beschikking van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesteld kunnen worden om in rechterlijke betrekkingen daar te lande te worden geplaatst.

Gegadigden hebben zich bij gezegeld request tot het Departement van Koloniën te wenden, met overlegging van de vereischte stukken.

Aan de uitzending is, behalve overtocht naar Nederlandsch-Indië voor gouvernementsrekening met het wettig gezin als passagier der 1ste klasse, eene gratificatie voor uitrusting verbonden ten bedrage van f 2500 en van den dag van inscheping naar Indië af een voorloopig traktement ten bedrage van f 250 's maands.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen, weduwenpensioen, enz. staan de rechterlijke ambtenaren gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren in Nederlandsch-Indië.

De Minister van Koloniën brengt ter kennis van belanghebbenden, dat voor t w i n t i g **studenten in de geneeskunde** aan de Nederlandsche Universiteiten de gelegenheid bestaat om op den voet van het reglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 6 Mei 1886 no. 41, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 26 Februari 1911 no. 53, in opleiding te worden genomen voor de betrekking van officier van gezondheid bij het leger in Nederlandsch-Indië, onder genot van een subsidie van f 4000, terwijl bovendien na de benoeming tot officier van gezondheid nog eene gratificatie wordt uitgekeerd van f 1000, als tegemoetkoming in de kosten van eerste uitrusting.

Gegadigden zullen zich, onder overlegging van de gevorderde bescheiden, vóór 1 Augustus 1913 bij gezegeld rekest hebben te wenden tot het Departement van Koloniën, alwaar — op aanvrage — kosteloos exemplaren zijn te verkrijgen van het reglement betreffende de opleiding.

(Nederl. Staatscourant van 8 Mei 1913 No. 106).

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven
voor het hulp- of ondersteuningsfonds der Vereen. „Oost en West": f ....

NAAM: WOONPLAATS:

....

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag.